

Ministerie van Justitie

Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)

Postadres: Postbus 16502, 2500 BM DEN HAAG

Ministerie van Buitenlandse Zaken
Afdeling DCM/AT
T.a.v. de heer
Postbus 20061
2500 EB 's-Gravenhage

Bezoekadres:
Bordewijklaan 62
2591 XR DEN HAAG

Unit	Directie Specialistische Diensten en Internationale Samenwerking (SDIS)
Concipiënt	Bureau Land en Taal
Datum	31-05-2010
Ons Kenmerk	IND UIT 10/1937
Uw kenmerk	nvt
Bijlagen	geen
Onderwerp	Concept-Terms of Reference voor algemeen ambtsbericht Somalië

Hierbij zend ik u, onder verwijzing naar de afspraken hieromtrent tussen het ministerie van Justitie en het ministerie van Buitenlandse Zaken, een overzicht met aandachtspunten die met het oog op de beleidsvorming door de minister van Justitie en de uitvoeringspraktijk van de IND bespreking behoeven in het door u uit te brengen ambtsbericht met betrekking tot de algemene situatie in Somalië.

Ik verzoek u de onderstaande onderwerpen te behandelen en in uw ambtsbericht expliciet melding te maken van reeds door u geschreven openbaar gemaakte (deel)ambtsberichten over Somalië.

Input van maatschappelijke relevante organisaties is betrokken bij de totstandkoming van deze brief.

1. Landeninformatie

Ik verzoek u de alhier genoemde onderwerpen zoveel mogelijk beknopt te vermelden en indien mogelijk te verwijzen naar een eerder algemeen ambtsbericht indien deze reeds aldaar aan de orde zijn geweest. Ik verzoek u relevante ontwikkelingen m.b.t. staatsinrichting wel te vermelden.

- 1.1. Land en volk
- 1.2. Geschiedenis
- 1.3. Staatsinrichting

2. Politieke ontwikkelingen

Ik verzoek u een update te geven van de bestuurssituatie en de laatste politieke ontwikkelingen, en in het bijzonder aandacht te geven aan de volgende vragen:

- 2.1. TFG
 - 2.1.1. Waar heeft de Regering van Nationale Eenheid (in het meest recente Algemeen Ambtsbericht TFG genoemd) momenteel (de facto) wel, en waar niet de macht in handen? Zijn er binnen provincies verschillende gebieden aan te merken waar de TFG

- wel/geen macht in handen heeft?
- 2.1.2. Wie heeft de macht in handen in die gebieden waar de TFG niet de facto de machthebber is?
 - 2.1.3. Wat is de stand van zaken van het Djibouti akkoord? Hoe staat het met de plannen voor een VN-vredesmacht?
 - 2.1.4. Hoe is de relatie en samenwerking tussen de TFG en AMISOM momenteel? En hoe is de relatie en samenwerking tussen de TFG en Ahlu-Sunna-w'al Jamma'a?
 - 2.1.5. In par 4.1.2.1 van het vorige ambtsbericht wordt verwezen naar de gewelddadigheden in Mogadishu en de verwachting van een regeringsoffensief aldaar. Kunt u hier meer informatie over geven en is deze verwachting nog steeds actueel?

2.2. Noord-Somalië

Ik verzoek u een update te geven van de bestuursituatie en de laatste politieke ontwikkelingen in noord-Somalië, inclusief Sool en Sanaag.

- 2.2.1. Is al bekend wanneer de gemeentelijke verkiezingen en de presidentsverkiezingen in Somaliland zullen plaatsvinden? Leidt het uitblijven van verkiezingen tot onregelmatigheden in Somaliland?

2.3. Al-Shabaab

- 2.3.1. Wat is de laatste stand van zaken voor wat betreft Al-Shabaab; waar heeft deze groep de macht in handen, waar is de groep militair actief en waar helemaal niet?
- 2.3.2. Op welke manier, met welke maatregelen oefent Al-Shabaab de macht uit in die gebieden waar het de macht in handen heeft?
- 2.3.3. Wie heeft in het bijzonder te vrezen voor leden van Al-Shabaab?
- 2.3.4. Hoe is de steun van de bevolking voor Al-Shabaab momenteel?
- 2.3.5. Is bekend of en in hoeverre buitenlandse strijders actief zijn binnen Al-Shabaab en hoe deze worden gerekruteerd?

2.4. Overige oppositie en milities

- 2.4.1. Wat is de laatste stand van zaken voor wat betreft de overige oppositiegroeperingen; hoe zijn de machtsverhoudingen, waar heeft welke groep de macht in handen, waar is welke groep actief?
- 2.4.2. Kunt u informatie geven over gewapende takken van (sub)clans, met name over rekrutering van leden (mannen en vrouwen). Is het verplicht of is het vrijwillig om hierbij te dienen?

2.5. Buitenland

- 2.5.1. Kunt u aangeven of er landen zijn die bepaalde oppositiebewegingen steunen?
- 2.5.2. Kunt u een update geven van de bestrijding van piraterij voor de kust van Somalië?

2.6. Veiligheidssituatie

In het laatste Algemeen Ambtsbericht meldt u: "De veiligheidssituatie in geheel Somalie, met inbegrip van Somaliland en Puntland, was in de laatste verslagperiode slecht." Ook stelt u dat strijdende partijen in geheel Somalië voor een slechte veiligheidssituatie zorgen. Op pagina 29 meldt u dat de veiligheidssituatie in Somaliland in algemene zin minder slecht was dan in Zuid- en Centraal-Somalië en Puntland.

- 2.6.1. Kunt u een uitgebreide update geven van de veiligheidssituatie in Centraal- en Zuid-Somalië, inclusief Mogadishu?
 - 2.6.1.1. Kunt u ingaan op de meest in het oog springende verschillen tussen de veiligheidssituatie in Somaliland, Puntland en Zuid- en Centraal-Somalië?
 - 2.6.1.2. Kunt u ook ingaan op de verschillen in de veiligheidssituatie in Mogadishu aan de ene kant en de rest van Zuid- en Centraal-Somalië aan de andere kant?
- 2.6.2. Is het mogelijk een (procentuele) indicatie te geven van het aantal burgerslachtoffers in Centraal- en Zuid-Somalië in de verslagperiode? Indien het onmogelijk is een volledig overzicht te geven van de veiligheidsincidenten tijdens de verslagperiode, kan wellicht een aantal incidenten worden beschreven.
- 2.6.3. Kunt u een update geven van de veiligheidssituatie in Somaliland en Puntland, Sool en Sanaag? Kunt u ook een aantal in het oog springende incidenten beschrijven, voor zover het niet mogelijk is om alle incidenten weer te geven.

- 2.6.4. In het vorige ambtsbericht maakte u melding van moordaanslagen en ontvoeringen. Komen deze nog steeds voor?
- 2.6.5. Kunt u een update geven van de informatie over kapingen en piraterij? In het vorige ambtsbericht meldde u dat de meeste kapingen worden gepleegd door vijf goed georganiseerde groepen. Is dit nog zo? Zijn deze groepen clan-gerelateerd?
- 2.6.6. Kunt u aangeven welke humanitaire organisaties nu nog aanwezig zijn in Zuid- en Centraal Somalië? Welke organisaties zijn door Al-Shabaab gedwongen te vertrekken?

3. **Mensenrechten**

Ik verzoek u een update te geven van de mensenrechtensituatie. Kunt u daar waar relevant aandacht besteden aan de positie van minderjarigen?

Ik verzoek u in het bijzonder aandacht te besteden aan de volgende vragen:

3.1. *Waarborgen*

- 3.1.1. Grondwet
- 3.1.2. Verdragen
- 3.1.3. Overigen nationale wetgeving
- 3.1.4. Toezicht

3.2. *Naleving en schendingen*

- 3.2.1. Vrijheid van meningsuiting
 - 3.2.1.1. Hoe is de vrijheid van meningsuiting onder Al-Shabaab?
 - 3.2.1.2. Kunt u een update geven van de situatie van journalisten en hun mogelijke vervolging? Betreft het incidentele vervolging of loopt iedere journalist bijna doorlopend een groot risico?
- 3.2.2. Vrijheid van vereniging en vergadering
- 3.2.3. Vrijheid van godsdienst
 - 3.2.3.1. Is er sprake van vervolging op religieuze gronden in Somalië?
 - 3.2.3.2. Hoe is de positie van gematigde moslims (bijvoorbeeld soefi) en christenen?
- 3.2.4. Bewegingsvrijheid
 - 3.2.4.1. Kunt u een update geven van de reismogelijkheden naar Zuid- en Centraal Somalië, Somaliland, Puntland, Sool en Sanaag?
 - 3.2.4.2. Kunt u aangeven welke vliegvelden tijdens de verslagperiode open waren?
 - 3.2.4.3. Welke luchthavens in Zuid- en Centraal Somalië staan onder welk gezag?
- 3.2.5. Rechtsgang
 - 3.2.5.1. Zijn er wijzigingen voor wat betreft effectiviteit van de rechtshandhaving in Somaliland, Puntland, Sool en Sanaag, en in Zuid- en Centraal-Somalië? Kunt u hierbij in het bijzonder aandacht besteden aan de positie van minderheidsgroepen?
 - 3.2.5.2. Kunt u meer informatie geven over de sharia die nu is ingevoerd in Somalië, en op welke wijze en door welke instantie(s) deze wordt gehandhaafd?
- 3.2.6. Arrestaties en detenties
 - 3.2.6.1. Kunt u een update geven van de omstandigheden in detentie. Is er nog steeds sprake van willekeurige arrestatie en detentie van willekeurige facties?
 - 3.2.6.2. In het vorige ambtsbericht maakt u melding van gevangenen die het resultaat zullen zijn van samenwerking tussen de UNDP en de Somalilandse en Puntlandse autoriteiten. Bouwt de UNDP alleen mee of krijgt de UNDP ook daarna een rol in het beheer van deze gevangenen?
- 3.2.7. Mishandeling en foltering
 - 3.2.7.1. Is het mogelijk aan te geven of vanwege de sharia wetgeving doodstraffen en lijfstraffen zoals zweepslagen en amputaties worden opgelegd? Is er een verandering ten opzichte van de vorige verslagperiode?
- 3.2.8. Verdwijningen
- 3.2.9. Buitengerechtigde executies en moorden
- 3.2.10. Doodstraf
 - 3.2.10.1. Kunt u aangeven of en zo ja hoe vaak de doodstraf is opgelegd en uitgevoerd door sharia-hoven?
 - 3.2.10.2. In het vorige ambtsbericht meldt u dat in Somaliland de voltrekking van de doodstraf doorgaans wordt afgewend door betaling van compensatie. Hoe zit dit in Puntland?

4. Positie van specifieke groepen

Daar waar de situatie van minderjarigen in negatieve zin afwijkt van de situatie van andere leden van de bewuste groep (met uitzondering van de alleenstaande minderjarigen), verzoek ik u hierover te berichten.

4.1. Vrouwen

Ik verzoek u de informatie ten aanzien van vrouwen ten opzichte van het meest recente ambtsbericht te actualiseren en daarbij in het bijzonder aandacht te besteden aan de volgende vragen:

- 4.1.1. Kunt u informatie geven ten aanzien van de situatie van vrouwen onder de sharia zoals deze door Al-Shabaab en Hizb'ul Islam wordt uitgeoefend?
 - 4.1.1.1. In welke mate nemen vrouwen deel aan politieke en maatschappelijke activiteiten en wat is hun rol daarin?
 - 4.1.1.2. In hoeverre gelden voor vrouwen bijzondere gedrags- en kledingcodes die niet voor mannen gelden?
- 4.1.2. Kunt u een update geven van de informatie over gemengde huwelijken (tussen een lid van een meerderheidsclan en een minderheid).
 - 4.1.2.1. Komen dergelijke huwelijken voor ondanks dat het traditioneel niet toegestaan werd? Zo ja, zijn dit uitzonderingsgevallen of komen dergelijke gemengde huwelijken vaak voor?
 - 4.1.2.2. Hoe worden partners in dergelijke gemengde huwelijken bejegend door de bevolking?
- 4.1.3. Kunt u inmiddels meer informatie geven over geheime huwelijken (waarmee wordt bedoeld huwelijken waarvan de ouders niet op de hoogte zijn) en huwelijken waarvan de partners niet bij de voltrekking aanwezig waren?
 - 4.1.3.1. Welke status heeft een dergelijk geheim huwelijk?
 - 4.1.3.2. Aan welke voorwaarden dient te worden voldaan?
 - 4.1.3.3. Op welke wijze kan men aantonen op een zodanige wijze te zijn gehuwd?
- 4.1.4. Kunt u de informatie over vrouwelijke genitale verminking (FGM) updaten?
 - 4.1.4.1. Is er een toename of afname waar te nemen ten aanzien van de omvang en de aard van vrouwelijke genitale verminking in Somalië?
 - 4.1.4.2. Is hierbij een onderscheid te maken naar de verschillende bevolkingsgroepen, religies, regio's, platteland/ stad en opleidingsniveau?
 - 4.1.4.3. Is er een leeftijdsgrens waarboven FGM niet meer wordt toegepast? Maakt het hierbij uit of de vrouw/meisje op het platteland of de stad woont, of wel of niet onderwijs heeft genoten?
 - 4.1.4.4. Kunt u meer informatie geven of er bij bepaalde bevolkingsgroepen in de kuststreken een lichtere vorm van FGM wordt toegepast?
- 4.1.5. Is er een toename of afname waar te nemen ten aanzien van omvang en aard van verkrachting van vrouwen in Zuid- en Centraal Somalië en ontheemdennerzettingen?
- 4.1.6. Kunt u een update geven van de positie van alleenstaande vrouwen? Kunt u daarbij een onderscheid maken tussen alleenstaande vrouwen die wel en die niet behoren tot een minderheidsgroep?
 - 4.1.6.1. Kunnen alleenstaande vrouwen effectieve bescherming krijgen van de autoriteiten of hun clan tegen seksueel en huiselijk geweld?

4.2. Homoseksuelen

- 4.2.1. Kunt u een update geven aangaande de actuele situatie in Somalië voor homoseksuelen?
- 4.2.2. Voeren de autoriteiten een actief vervolgingsbeleid tegen homoseksuelen?
- 4.2.3. Zijn er in de verslagperiode homoseksuelen veroordeeld vanwege homoseksuele gedragingen of geaardheid, en zo ja, wat was de straf?

4.3. Alleenstaande minderjarigen

- 4.3.1. Kunt u de informatie over opvang van alleenstaande minderjarigen in Centraal- en Zuid-Somalie, Puntland en Somaliland inclusief Sool en Sanaag actualiseren?
- 4.3.2. Wat is het voorzieningenniveau van de opvang van alleenstaande minderjarigen in Somaliland en Puntland, vergeleken met de situatie van andere minderjarigen?
- 4.3.3. Welke ngo's zijn actief in de opvang van alleenstaande minderjarigen en waaruit bestaan

hun activiteiten?

Minderheden en specifieke clans

- 4.3.4. Kunt u een update geven van de positie van clans en minderheden, van de clanverbanden en de verhouding tussen clans en minderheden? Is de positie van minderheden verslechterd, zo ja van welke minderheden en in welk opzicht? Hoe zijn de ontwikkelingen met betrekking tot clanbescherming?
 - 4.3.4.1. Kunt u expliciet aandacht besteden aan de positie van Reer Hamar/Benadiri?
 - 4.3.4.2. Door huwelijk met de Hawiye kunnen Reer Hamar bescherming van deze clan krijgen, zo staat in het laatste ambtsbericht. Geldt deze bescherming op individueel niveau of voor een groep?
 - 4.3.4.3. In het huidige ambtsbericht wordt vermeld dat de Bajuni en Gaboye worden gediscrimineerd. Geldt dit nog steeds? Zo ja, door wie worden zij gediscrimineerd en hoe uit zich deze discriminatie? Geldt dit ook voor andere clans of minderheden?
- 4.3.5. In hoeverre hebben etnische minderheidsgroepen te maken met geweld of mensenrechtenschendingen (zoals moord, verkrachting, mishandeling, intimidatie of beroving)?
- 4.3.6. Kunnen personen van etnische minderheidsgroepen of beroepskasten effectieve bescherming inroepen tegen dreigend geweld of mensenrechtenschendingen dan wel zich hieraan op andere wijze onttrekken?
 - 4.3.6.1. Is hierin nog een onderscheid te maken tussen de verschillende etnische minderheden/ beroepskasten of gebieden (Puntland, Somaliland, Sool, Sanaag, Centraal- en Zuid-Somalië)?
- 4.3.7. In het vorige Algemeen Ambtsbericht meldde u dat de clanstructuur in Somalië onder druk is komen te staan. Is het zo dat doordat er sprake is van afnemende clanverbanden ook het clangericht geweld afneemt?
- 4.3.8. In het vorige Algemeen Ambtsbericht meldt u het volgende over de Benadiri: “De Benadiri spreken over het algemeen vormen van Swahili en Somalisch of een mix van verschillende talen.” Het is volgens de linguïsten van Bureau Land en Taal niet zo dat de Benadiri in zijn algemeenheid vormen van Swahili spreken. Het Reer Hamar dat door veel Benadiri wordt gesproken, is een dialect van het Somalisch. In zijn algemeenheid kan dus worden gesteld dat veel Benadiri (een dialect van het) Somalisch spreken. Sommige Benadiri (degene die in Baraawe wonen) spreken daarnaast Baraawe, dat een dialect van het Swahili is. Kunt u nader ingaan op deze informatie?
- 4.3.9. In het vorige Algemeen Ambtsbericht staat: “De Bajuni zouden geen onderdeel uitmaken van de Benadiri. Een dezerzijds geraadpleegde bron gaf echter aan dat de Bajuni wel gezien konden worden als onderdeel van de Benadiri.” Onze bronnen (onder andere de in noot 473 genoemde bronnen) kunnen de informatie in deze laatste zin niet bevestigen. Kunt u de informatie in de laatste zin nader onderbouwen?

5. Migratieproblematiek

5.1. Migratiefactoren of -oorzaken

- 5.1.1. Kunt u een feitelijke beschrijving geven van de ontheemden- en vluchtelingenstroom in en uit het land van herkomst.
- 5.1.2. In het rapport van de United Nations Monitoring Group on Somalia van maart 2010 staat beschreven (p. 33 e.v.) dat sommige Somalische hoogwaardigheidsbekleders grootschalige visumfraude plegen. Is dit nu nog het geval? Zijn hiertegen maatregelen genomen, ofwel door de Somalische autoriteiten ofwel door internationale organisaties?

5.2. Positie van ontheemden

- 5.2.1. Ik verzoek u de informatie te actualiseren ten opzichte van het meest recente ambtsbericht ten aanzien van ontheemden in Zuid- en Centraal-Somalië, Somaliland, Puntland, Sool en Sanaag, en daarbij zoveel mogelijk namen, plaatsen en grootte van ontheemden nederzettingen aan te geven.
- 5.2.2. Is er een wijziging in de situatie/ aantallen personen in ontheemden nederzettingen en zo ja waaruit blijkt dit? Is er een wijziging in het aantal of locaties van ontheemden nederzettingen? Hoeveel personen zijn er per provincie in Zuid- en Centraal-Somalië

- ontheemd geraakt?
- 5.2.3. Lopen ontheemden uit Zuid- en Centraal-Somalië die zijn gevlucht naar Puntland of Somaliland nog steeds het risico dat ze gedwongen worden terug te keren?

5.3. *Terugkeer*

- 5.3.1. Wat is de huidige stand van zaken ten aanzien van terugkeer naar Somaliland, Puntland, Sool, Sanaag, Centraal- en Zuid-Somalië? Zijn er praktische belemmeringen die (gedwongen) terugkeer in de weg staan?
- 5.3.1.1. Is er een verschil naar de diverse clans/minderheden in de terugkeermogelijkheden naar de diverse gebieden?
- 5.3.1.2. Hoe is de behandeling van de diverse terugkerende groepen?
- 5.3.2. Ten aanzien van de terugkeer van asielzoekers die afkomstig zijn uit Somaliland kan wellicht vermeld worden dat DT&V in juli 2009 een MoU met de Somalilandse autoriteiten heeft gesloten dat voorziet in de terugkeer van afgewezen Somalische vreemdelingen die afkomstig zijn uit Somaliland.
- 5.3.3. In het vorige ambtsbericht schrijft u over gedwongen terugkeer van Somalische asielzoekers naar Somalië. Kunt u aangeven vanuit welke landen gedwongen terugkeer plaatsvindt en waarheen deze terugkeer plaatsvindt (Somaliland, Puntland, Centraal- en Zuid-Somalië)?
- 5.3.4. Welke ministeries in Zuid- en Centraal-Somalië zijn verantwoordelijk voor migratie/ terugkeer?

5.4. *Opvang in de regio*

- 5.4.1. Kunt u een update geven van de situatie van vluchtelingen en opvang in de landen in de regio waar vluchtelingen worden opgevangen?
- 5.4.2. Is bekend of Jemen zich daadwerkelijk houdt aan refoulementsverboden ten aanzien van Somaliërs die een 'document van registratie' hebben?
- 5.4.3. Hoe is de situatie in andere buurlanden die Somalische vluchtelingen opvangen? Is bekend of andere landen (zoals Djibouti en Tanzania) Somalische vluchtelingen refouleren?

5.5. *Activiteiten internationale organisaties*

- 5.5.1. Kunt u een update geven van de positie van nationale en internationale ngo's in de verschillende delen van Somalië?
- 5.5.2. Kunt u een update geven van de activiteiten van relevante internationale organisaties ten aanzien van Somalië?
- 5.5.3. Kunt u aangeven wat het standpunt is van de UNHCR t.a.v. terugkeer van afgewezen asielzoekers uit Somalië?

Indien u vragen heeft over bovengenoemde aandachtspunten kunt u contact opnemen met Bureau Land en Taal.

De Minister van Justitie,
Namens deze,
Het hoofd van de Immigratie- en Naturalisatiedienst,
Namens deze,

(Hoofd Bureau Land en Taal)